

Kriterier för bedömning av klinisk kompetens i MSF för läkare

Som ett stöd i bedömningen av frågorna i medarbetarenkäten och självvärderingen, har tio allmänmedicinska studierektorer enats om och rangordnat exempel på bedömningskriterier för tillräcklig respektive otillräcklig klinisk kompetens inom enkätens fem olika områden; kunskap och färdigheter, förmåga till reflektion och utveckling, undervisning, attityd och förhållningssätt samt förtroende. Exempel: Om man har en bred klinisk kunskap och är mycket bra på att handlägga vanliga sjukdomar, oklara symtom och livshotande tillstånd kan en "fyra" eller "femma" vara motiverad. Ju fler positiva kriterier som uppfylls desto bättre värdering. Har man däremot stora kunskapsluckor inom viktiga områden, missar varningsflaggor och har svårt att tillämpa teoretiska kunskaper i praktiken är det motiverat med betyget otillräckligt eller ej tillfredsställande. Ju fler negativa kriterier desto sämre värdering. I fråga fyra sist, bedöms läkarens lämplighet där vi gett exempel på handlingar som inte är förenliga med fortsatt patientarbete.

I. KUNSKAPER OCH FÄRDIGHETER

Fråga 1A. Klinisk kunskap/erfarenhet

Definition: De kunskaper och praktiska färdigheter en välutbildad läkare använder för att undersöka och behandla patienter enligt bästa aktuella praxis

Rang *Tillräckligt- mycket bra:*

- 1 Kan handlägga vanliga sjukdomar, oklara symtom och livshotande tillstånd
- 2 Har basal kännedom om anatomi, patologi, fysiologi, farmakologi och evidensbaserade undersöknings- och behandlingsmetoder
- 3 Kan hitta relevant information, tillämpa och värdera nya kunskaper
- 4 Har kunskap om vårdkedjor och primärvårdens relationer till andra vårdgivare
- 5 Har epidemiologiska kunskaper om symtom och problem lokalt och globalt

Otillräckligt:

- 1 Har kunskapsluckor inom viktiga områden
- 2 Kan inte skilja viktiga fynd från oviktiga och missar varningsflaggor
- 3 Har bristfällig undersökningsteknik
- 4 Tar inte till sig ny kunskap
- 5 Är oförmögen att använda sina teoretiska kunskaper i praktiken

1B. Diagnostiskt tänkande

Tillräckligt- mycket bra:

- 1 Har god kunskap om diagnostiska kriterier och gör differentialdiagnostiska överväganden
- 2 Kan sälla mellan många symtom hos den multisjuke och urskilja det som behöver behandlas
- 3 Kan acceptera diagnostisk osäkerhet och gör rimliga utredningar
- 4 Kan hantera skillnaden mellan subjektiv ohälsa och sjukdom
- 5 Arbetar stegvis med tiden som hjälpmedel enligt metoden: symtom'-prognos'-åtgärd

Otillräckligt:

- 1 Gör otillräckliga differentialdiagnostiska överväganden
- 2 Gör omfattande utredningar av ospecifika symtom och accepterar inte diagnostisk osäkerhet
- 3 Saknar helhetssyn
- 4 Kan inte hantera tiden som hjälpmedel
- 5 Behandlar diagnoser, inte patienter

1C. Kliniskt beslutsfattande

Tillräckligt- mycket bra:

- 1 Väljer rätt åtgärder utifrån beslutsunderlag
- 2 Inser sina egna begränsningar
- 3 Väljer relevanta undersökningsmetoder
- 4 Involverar och beaktar patientens egna funderingar
- 5 Har förmåga att vänta och se

Otillräckligt:

- 1 Fattar felaktiga beslut utifrån känd information
- 2 Saknar insikt om sina egna begränsningar
- 3 Gör inte patienten delaktig i beslut om vård och planering
- 4 Har svårt att fatta egna beslut
- 5 Tar inte hänsyn till patientens situation

1D. Behandling

Tillräckligt- mycket bra:

- 1 Väljer adekvata behandlingar utifrån patientens förutsättningar
- 2 Vet vilka metoder som är indicerade vid olika tillstånd
- 3 Tar hänsyn till kontraindikationer/ komplikationer
- 4 Vet sina egna begränsningar
- 5 Vet när man ska avstå från behandling eller frågå riktlinjer

Otillräckligt:

- 1 Ger behandlingar som inte är i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet
- 2 Överbehandlar och eller underbehandlar
- 3 Vet inte sina egna begränsningar
- 4 Har bristande behandlingsteknik
- 5 Saknar kunskap om aktuella behandlingar

1E. Läkemedelsförskrivning

Tillräckligt- mycket bra:

- 1 Förskriver enligt riktlinjer
- 2 Involverar patienten i förskrivningen
- 3 Tar hänsyn till interaktioner, även naturläkemedel och receptfria läkemedel
- 4 Informerar patienten om biverkningar, indikation, interaktioner etc.
- 5 Vet när man kan avstå från läkemedel

Otillräckligt:

- 1 Förskriver inte enligt riktlinjer
- 2 Missar kontraindikationer
- 3 Överförskriver narkotika eller antibiotika
- 4 Anpassar inte förskrivning till övriga insatta läkemedel
- 5 Anpassar inte till njurfunktion, graviditet, amning

1F. Journalföring

Tillräckligt- mycket bra:

Skriver:

- 1 väl formulerade och lättlästa journaler
- 2 journaler med bra struktur
- 3 behandlingsplan
- 4 all viktig information
- 5 journaler som innehåller adekvata sammanfattningar

Otillräckligt:

Skriver:

- 1 felaktigt eller olämpligt innehåll
- 2 obegripligt eller svårbegripligt innehåll
- 3 ostrukturerade journaler
- 4 för korta och knapphändiga journaler
- 5 inte bedömning eller behandlingsplan

10. Effektiv användning av tid och resurser

Tillräckligt - mycket bra:

- 1 Använder ett effektivt patientcentrerat arbetssätt
- 2 Kan disponera och prioritera sitt arbete
- 3 Kan avgränsa och snabbt förstå problemet
- 4 Är fokuserad på aktuell uppgift
- 5 Samordnar resurser, undviker dubbelarbete

Otillräckligt:

- 1 Är oförmögen att prioritera
- 2 Är oförmögen att fokusera
- 3 Har bristande beslutsförmåga
- 4 Har bristande simultankapacitet
- 5 Är oförmögen att delegera

II. FÖRMÅGA TILL REFLEKTION OCH UTVECKLING

1G. Insikt om att arbeta med hänsyn till egna begränsningar

Tillräckligt- mycket bra:

- 1 Är ödmjuk, medveten om egna begränsningar och agerar därefter
- 2 Är medveten om sin okunskap.
- 3 Visar respekt för patienten och håller sig tidsramarna
- 4 Har god självkänedom.
- 5 Har förmåga att sätta gränser

Otillräckligt:

- 1 Är omedveten om egen okunskap och oförmågor.
- 2 Fattar felaktiga beslut utan samråd trots egen okunskap
- 3 Överskattar sin förmåga
- 4 Lär sig inte av sina misstag
- 5 Kan inte planera sin tid

1H. Uppdatering av kunskap och kompetens.

Tillräckligt- mycket bra:

- 1 Använder olika beslutsstöd och söker evidensbaserade kunskaper genom vetenskapliga tidskrifter vid behov
- 2 Deltar aktivt i fortbildning
- 3 Är insiktsfull om egna styrkor och svagheter
- 4 Motiverad, påläst och delar med sig av nya kunskaper till medarbetare

Otillräckligt:

- 1 Är ointresserad av att lära nytt
- 2 Använder inte beslutsstöd som t.ex. Viss
- 3 Har bristande motivation
- 4 Uteblir/skolkar från utbildning

1I. Reflektion och analys av det egna arbetet.

Tillräckligt- mycket bra:

- 1 Lär sig av sina egna misstag
- 2 Är självkritisk
- 3 Deltar i Balint grupper och/eller falldiskussioner
- 4 Avsätter tid för reflektion

Otillräckligt:

- 1 Tar inte till sig kritik och klagomål från medarbetare och personal
- 2 Ointresserad av att utvärdera egna beslut och behandlingar
- 3 Skyller misstag på andra

III. UNDERVISNING

1J. Undervisning - (Att undervisa studenter, kandidater och andra)

Tillräckligt- mycket bra:

- 1 Har god pedagogisk förmåga
- 2 Ger adekvat feedback om beteenden
- 3 Låter adepten pröva själv
- 3 Är en bra lyssnare
- 5 Kan föra dialog

Otillräckligt:

- 1 Har bristande pedagogisk förmåga
- 2 Är oförmögen att ge adekvat feedback
- 3 Har svårt att delegera, låter inte adepten pröva själv
- 4 Är dålig lyssnare
- 5 Har ett auktoritärt förhållningssätt

1K.Handledning av kollegor (Att handleda studenter och AT-läkare)

Tillräckligt - mycket bra:

- 1 Kan ge konstruktiv feedback på ett respektfullt sätt
- 2 Använder olika metoder som medsittning, video och falldiskussioner
- 3 Är öppen för diskussion
- 4 Diskuterar även etik och kommunikation med medarbetare

Otillräckligt:

- 1 Är oförmögen att möta den handledde på dennes nivå och ser inte behoven.
- 2 Är oförmögen att ge adekvat feedback
- 3 Delar inte med sig av sina kunskaper och färdigheter
- 4 Har ett uttalat auktoritärt förhållningssätt
- 5 Har bristande motivation

IV. ATTITYD OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT

1L.Engagemang i patienternas vård och välbefinnande

Tillräckligt - mycket bra:

- 1 Är lyhörd för patientens tankar oro och önskan. Känner in hur patienten mår
- 2 Efterfrågar patientens tankar om vård och behandling
- 3 Följer upp och utvärderar vård och behandling

Otillräckligt:

- 1 Är inte lyhörd för patientens tankar oro och önskan
- 2 Gör inte pat. delaktig i att planera sin egen vård
- 3 Efterfrågar inte om vad patienten förstått
- 4 Följder inte upp och utvärderar vård och behandling

1M.Kommunikation med patienter och anhöriga

Tillräckligt - mycket bra:

- 1 Låter patienten tala, avbryter inte
- 2 För samtal på rätt nivå för patienten
- 3 Visar respekt för patientens integritet och autonomi
- 4 Försäkrar sig om att patienten förstått
- 5 Sammanfattar det patienten sagt

Otillräckligt:

- 1 Talar/förstår inte svenska
- 2 Är oförmögen att lyssna
- 3 Undviker ögonkontakt med patienten
- 4 Har ett stängt/avfärdande kroppsspråk
- 5 Förstår inte kroppsspråk

1P. Patientcentrerat arbetssätt

Tillräckligt - mycket bra:

- 1 Utforskar patientens agenda genom öppna frågor och sammanfattningar
- 2 Låter patienten tala ostört i början
- 3 Är lyhörd för patientens berättelse och kroppsspråk
- 4 Har helhetssyn i enskilda konsultationer och över tid
- 5 Uppnår samförstånd om besöksorsak och åtgärder i en flexibel och maktfri dialog

Otillräckligt:

- 1 Identifierar inte patientens tankar, oro och önskan
- 2 Öppnar inte för patientens medverkan
- 3 Har rigida och dysfunktionella kommunikationsmönster
- 4 Använder ett läkarcentrerat arbetssätt
- 5 Behandlar diagnoser och inte patienter

1Q. Värnar om kontinuitet i patientrelationer

Tillräckligt - mycket bra:

- 1 Har förmåga att etablera samarbetsrelation med patienten
- 2 Tar ansvar för sina egna patienter
- 3 Följer upp genom fortsatt kontakt
- 4 Har förmåga att hantera närhet och distans i relation till patienten
- 5 Har helhetssyn

Otillräckligt:

- 1 Har svårt att bygga och vidmakthålla relationer
- 2 Följer inte upp
- 3 Inleder icke professionella relationer med patienter
- 4 Sätter inte upp återbesök
- 5 Är inte tillgänglig

V. FÖRTROENDE

1N. Samarbete med medarbetare

Tillräckligt - mycket bra:

- 1 Är engagerad, öppen och förändringsbenägen med integritet
- 2 Är delaktig och tar initiativ till samarbete
- 3 Uppmuntrar åsikter från medarbetare och lyssnar aktivt
- 4 Efterfrågar och tar till sig feedback
- 5 Är ödmjuk och ansvarskännande

Otillräckligt:

- 1 Intrigerar och ljuger
- 2 Följer inte överenskommelser/ rutiner/riktlinjer på arbetsplatsen
- 3 Samarbetar inte med andra
- 4 Har svårt att ta till sig feedback
- 5 Deltar inte i teamarbete och gemenskap

Fråga 4. Är läkaren lämplig att arbeta kliniskt med patienter?

Omdöme och förtroende. Exempel på handlingar som motiverar en otillfredsställande bedömning

- 1 Lider av psykisk sjukdom eller personlighetsstörning som påverkar patientarbetet negativt
- 2 Har fått flera anmälningar om felbehandling där patienter kommit till skada
- 3 Har fått upprepade klagomål från patienter och medarbetare
- 4 Är oförmögen att inse eller rätta till egna brister enligt ovan
- 5 Har hotat eller uppträtt våldsamt mot medarbetare eller personal
- 6 Har förfalskat legitimationshandlingar eller referenser
- 7 Haft otillbörliga relationer med patienter
- 8 Skriver inte journaler
- 9 Har brutit grovt mot patientsekretessen
- 10 Har dömts för brott med påföljd mer än två år
- 11 Har förskrivit stora mängder narkotika till kända missbrukare
- 12 Haft upprepade ogiltiga frånvaro